

Чуканова С. О., провідний бібліотекар,
Наукова бібліотека Національного
університету «Києво-Могилянська академія», м. Київ

Американський та європейський досвід дослідження інформаційно-пошукової поведінки студентів як користувачів університетських бібліотек

Питання дослідження інформаційно-пошукової поведінки студентів як користувачів університетських бібліотек наразі є важливим. У нашій країні такого роду розвідки знаходяться на початковому рівні, у той час як в США та Європі бібліотекознавці серйозно досліджують це питання.

Канадський бібліотекознавець Е. Беррет (А. Barrett) у своєму дослідженні інформаційно-пошукової поведінки гуманітаріїв (бакалаврів, магістрів, аспірантів та викладачів) аналізує алгоритм здійснення інформаційного пошуку, притаманний кожній з вищезазначених категорій, приділяючи особливу увагу студентам і порівнюючи їх з рештою категорій користувачів [2]. У ході дослідження він дійшов висновку, що особа, яка має більший досвід у здійсненні наукових досліджень, легше орієнтується в обсягах інформації, необхідних для навчання, роботи тощо. Подібні дослідження проводили також такі бібліотекознавці як Д. Кайонго (J. Kayongo) та К. Гелм (С. Helm) з університету Нотр-Дам, штат Індіана (США) – інформаційно-пошукова поведінка студентів [5]; С. Бірн (S. Byrne) та Д. Бейтс (J. Bates) з Дублінського університету (Ірландія) досліджували інформаційно-пошукову поведінку студентів, які навчаються дистанційно [3]. Коло питань, які вивчаються в межах цієї теми дуже широке. Розглянемо детальніше результати кількох таких досліджень.

Вивченням питання моделі комунікації «читач – бібліотекар» займалися бібліотекознавці Е. Чоу (А. Chow) з університету Північної Кароліни (США) та Р. Крокстон (R. Croxton) з університету Джонсон і Велс (США). Вони в своєму дослідженні аналізують інформаційно-пошукову поведінку університетських викладачів, студентів та працівників. Зокрема, вищезгадані дослідники

проаналізували, як часто та за допомогою яких засобів ці категорії користувачів звертаються до бібліотекарів довідкової служби за допомогою. У результаті науковці дійшли висновку, що он-лайн технології є допоміжними для студентів молодших курсів, у той час як телефон та електронна пошта є, переважно, зручнішою формою комунікації з бібліотекою для викладачів та працівників університетів [4].

Ще один аспект інформаційно-пошукової поведінки – це вміння користуватись довідниками та довідковими матеріалами. Саме його у своїй статті дослідила Д. Уеллетт (D. Ouellette) з бібліотеки Конкордійського університетського коледжу (Альберта, Канада). Вона зазначає, що в сучасну цифрову епоху більшість користувачів застосовують потужні онлайн технології, у тому числі електронні довідники, покажчики, бази даних тощо. Дослідниця дійшла висновку, що студенти зацікавлені якомога швидше знайти інформацію, тому назви довідників, баз даних та покажчиків, особливо ті, які самостійно складають бібліотекарі, повинні мати зрозумілі назви та включати просте пояснення, яке стосується тематичного спрямування цих матеріалів [7].

На сьогоднішній день в усьому світі значне поширення отримали проекти, які допомагають сучасним бібліотекам аналізувати статистику використання бібліотечно-інформаційних ресурсів [6]. Одним із таких є Проект з обліку використання інформаційних онлайн-ресурсів – Counting Online Usage of Networked Electronic Resources (COUNTER) Project, що об'єднав інформаційних провайдерів та бібліотекарів завдяки упровадженню метричних систем для вимірювання статистики використання ресурсів, а також Стандартизованої ініціативи збору даних зі статистики використання – (Standardized Usage Harvesting Initiative (SUSHI) [6]. Поки що в Україні немає аналогів такому проекту, але ми прагнемо розвиватись у цьому напрямі, адже подібні проекти певною мірою допомагають проаналізувати інформаційно-пошукову поведінку користувачів. Втім, нещодавно було зроблено вибірковий аналіз використання студентами факультету гуманітарних наук електронних ресурсів бібліотеки НаУКМА [1].

Висновки. Наукова бібліотечна спільнота в США та Європі досить активно досліджує питання інформаційно-пошукової поведінки користувачів

університетських та наукових бібліотек. Щодо американського та європейського досвіду дослідження інформаційно-пошукової поведінки студентів як користувачів університетських бібліотек зазначимо, що підходи, використані бібліотекознавцями для вивчення цього питання можуть бути різними. За основу дослідження обираються відмінні аспекти: різні категорії користувачів, типи матеріалів, рівень вміння користуватись довідковими службами та матеріалами (електронними ресурсами, каталогом бібліотеки у т.ч.) тощо . Україна робить перші кроки у цій справі, але вітчизняні дослідники-бібліотекознавці прагнуть розвивати цей напрям й надалі (Т. Ярошенко). В ході пілотного проекту з дослідження рівня використання електронних ресурсів студентами гуманітарних спеціальностей Наукової бібліотеки НаУКМА, були зроблені перші спроби вивчення інформаційно-пошукової поведінки такої категорії користувачів університетських бібліотек як студенти. Це дослідження стало початком вивчення даної теми, зокрема у Науковій бібліотеці НаУКМА.

Література

1. Ярошенко Т. О. Аналіз використання електронних ресурсів студентами гуманітарних спеціальностей (на прикладі використання баз даних EBSCO в НаУКМА) / Т. О. Ярошенко, С. О. Чуканова // Бібл. форум України. – 2013. – № 1. – С. 9–14.
2. Barrett A. The information – seeking habits of graduate student researchers in the humanities/ A. Barrett // The Journal of Academic Librarianship. – 2005. – Vol. 31, N 4. – P. 324–331.
3. Byrne S. Use of the university library, elibrary, VLE, and other information sources by distance learning students in university college Dublin : implication for academic librarianship / S. Byrne, J. Bates // New Review of Academic Librarianship. – 2009. – Vol. 15. – P. 120–141.
4. Chow A. S. Information – seeking behavior and reference medium preferences : differences between faculty, staff, and students / A. S. Chow, R. A. Croxton // Reference and User Services Quarterly. – 2012. – Vol. 51, N 3. – P. 246–262.

5. Kayongo J. Graduate students and the library : a survey of research practices and library use at the University of Notre Dame / J. Kayongo, C. Helm // Reference and User Services Quarterly. – 2010. – Vol. 49, N 4. – P. 341– 349.
6. Melnick T. Project Counter/ T. Melnick // The CRIV Sheet. – 2012. – Vol. 34, N 3.– P. 3–5.
7. Ouellette D. Subject guides in academic libraries : a user-centered study of uses and perceptions / D. Ouellette // The Canadian Journal of Information and Library Science. – 2011. – Vol. 35, N 4. – P. 436–451.